

EFECTELE REDUCERII COTELOR DE IMPUNERE

Prof. dr. Horia CRISTEA
Universitatea de Vest din Timișoara

Abstract. *In the present paper, we have tried to underline some of the effects generated by the diminishing of the taxation quota, without taking into account the time factor, the effect of the reinvesting of the gains in the increase of the taxable base or the indirect increase of the consumers incomes which has an impact on the offer increase and therefore on the taxable base. The demonstrations haven't followed the whole way from the producing to the selling and finally to the consumer (population, households). The principles nevertheless, regarding the margins, brute and net additions used, stay the same.*

Introducere

Din totdeauna omul nu s-a împăcat cu prelevarea silită, obligatorie a unei părți din veniturile, câștigurile sale, ori din averea sa.

Motivele sunt dintre cele mai diferite. Unul este cel al frustrării. El, omul, consideră că prelevarea nu îi aduce nici un beneficiu. Și atunci de ce să i se preleve părți din averea și veniturile lui?

Omul este un individ, o personalitate. Însă nu poate evolua izolat ci în interferențe cu ceilalți, într-un anumit mediu.

O comunitate este comunitate prin altceva decât prin suma elementelor care o compun. Este un sistem cu anumite responsabilități.

Pentru a fi protejați, educați, a fi sănătoși, statul pune la dispoziția oamenilor serviciile sale publice. Dar serviciile costă. Prin urmare acestea se cer acoperite din venituri. De unde? Din sau pe seama prelevărilor obligatorii: impozite, taxe, cotizații, contribuții.

1. Descrierea problemei

Teoria ne spune că o relaxare fiscală, prin reducerea cotei de impunere, respectiv a cotei relative de impunere, la 100 unități bază de calcul, conduce la bunăstarea individuală, la bunăstarea contribuabilului.

Politicienii în fiscalitate mai adaugă și un alt parametru al reducerii cotei de impunere și anume, creșterea masei impozabile și prin aceasta sporirea veniturilor bugetare destinate finanțării costurilor serviciilor publice.

Creșterea masei impozabile se poate realiza fie prin diminuarea evaziunii, fie prin noi afaceri generatoare de masă impozabilă, ca urmare a reducerii cotei de impunere, ori a nivelului de prelevare obligatorie.

Lucrurile sunt complexe, complicate, cu mulți factori ce influențează comportamentul subiecților impozabili.

2. Demonstrații nefinite

Mărimea unei prelevări este în funcție de mărimea bazei sale de calcul și de rata de impunere (prelevare) relativă:

$$Y_i = f(Bc_i, c_i) \quad (1)$$

unde:

Y = mărimea prelevării

Bc = baza de calcul

c = cota, rata de impunere relativă

i = prelevarea i

Baza de calcul nu se confundă cu materia impozabilă, ca mărime.

$$Y_{i0} = Bc_{i0} * c_{i0} \quad (2)$$

unde cifra zero este momentul de referință.

Ce se întâmplă dacă cota de impunere se reduce?

În situația menținerii neschimbate a bazei de calcul, aceasta conduce la reducerea venitului bugetului pe seama aceste prelevări.

$$Y_{i1} = Bc_{i1} * c_{i1} \quad (3)$$

Dar

$$c_{i1} < c_{i0} \text{ iar} \quad (4)$$

$$Bc_{i1} = Bc_{i0} \quad (5)$$

Rezultă că:

$$Y_{i1} < Y_{i0} \quad (6)$$

și un câștig al subiectului impozabil:

$$\Delta Y = Y_{i0} - Y_{i1} = Bc_i (c_{i0} - c_{i1}) \quad (7)$$

Este evident că subiectul impozabil este mulțumit, ca individ, pe seama bugetului statului, care este în suferință și căruia îi este atinsă funcția de finanțare integrală a costurilor serviciilor publice.

Cum se poate ieși din impas?

Evident că numai prin creșterea masei impozabile, a bazei de calcul.

Pentru a rămâne în echilibru:

$$Y_{i1} = Y_{i0} \quad (8)$$

trebuie ca ecuațiile să fie egale:

$$Bc_{i1} * c_{i1} = Bc_{i0} * c_{i0} \quad (9)$$

Din (9) rezultă că:

$$Bc_{i1} = Bc_{i0} * c_{i0} / c_{i1} \quad (10)$$

unde $\frac{c_{i0}}{c_{i1}} > 1$, un multiplicator (11)

Și cum să crească baza de calcul într-o economie concurențială? Este o problemă a fiecăruia, este o problemă de management greu de rezolvat și de manevrat, este o problemă conjugată a manifestărilor actorilor pieței.

Materia impozabilă sporește fie prin dezvoltarea proceselor generatoare de un spor al materiei impozabile, al tranzacțiilor ce aduc creșterea, fie prin urcarea lor la suprafață, a unor părți de materie impozabilă din zona evaziunii în cea a onestității comportamentale.

Aceste aspecte sunt specifice de la un impozit la altul, de la o bază de calcul la alta.

Într-un anumit fel se abordează impozitele directe: impozitul pe profit, impozitul pe venit, ș.a și în alt fel impozitele indirecte: accizele, taxa pe valoare adăugată etc.

Dacă pentru exemplificare luăm în discuție impozitul pe profit și taxa pe valoare adăugată, putem susține cele prezentate și extinde altele.

Cota de impozit pe profit a scăzut de la 25% la 16% iar cea pe valoarea adăugată, pentru alimente de bază de la 19% la 9%.

3. Efectele antrenate

Diminuarea cotei de impunere generează, în primul moment, un câștig pentru subiectul impozabil și o pierdere bugetară. Dar pentru consumatori, pentru populație, are vreun efect?

Să formulăm un exemplu privind un producător de bunuri de consum destinate populației:

- costuri totale 800.000 lei

- rata profitului 25% în funcție de

cost

- profitul impozabil 200.000 lei

- cifra de afaceri netă 1.000.000 lei

- cantitate vândută 100.000u.f.

Din datele prezentate rezultă:

- preț vânzare fără TVA 10 lei

- cost unitar 8 lei

- profit unitar 2 lei

Între preț, cost unitar și randament există următoarele legături:

$$k = p(1-\eta) \quad (12)$$

$$\eta = r / (1+r) \quad (13)$$

$$p = k / (1-\eta) \quad (14)$$

unde:

k = cost unitar

p = preț unitar fără TVA

η = rata profitului în funcție de preț

r = rata profitului în funcție de cost

În cazul nostru:

$$r = 25\%$$

$$\eta = 0,25 * 100 / 1,25 = 20\%$$

$$p = 8 / (1-0,2) = 10$$

Efectul antrenat de reducerea ratei impunerii este:

$$E = Bc_{i0} (c_{i1} - c_{i0}) \quad (15)$$

E = efectul

pentru:

Impozitul pe profit:

$E = 200.000 (0,16-0,25) = -18.000$ lei, efect negativ în raport cu bugetul și un câștig pentru subiectul impozabil.

Impozitul (taxa) pe valoarea adăugată

Cum au evoluat cele două prelevări, se redă în:

$$E = 1.000.000 (0,09-0,19) = -100.000 \text{ lei}$$

Tabel 1. Evoluția impozitelor în funcție de rata impunerii

Nr. Crt	Explicații	Impozit pe profit			Taxa pe valoarea adăugată		
		t ₀	t ₁	Diferența	t ₀	t ₁	Diferența a
A	B	1	2	3	4	5	6
1	Ratele de impunere (%)	25	16	-9	19	9	-10
2	Baza de calcul	200.000	200.000	0	1.000.000	1.000.000	0
3	Impozit (Bc*c)	50.000	32.000	-18.000	190.000	90.000	-100.000
4	Baza de calcul de echilibru	-	312.500	112.500	-	2.111.111	1.111.111
5	Impozit de echilibrare	-	50.000	0	-	190.000	0
6	Profit net	150.000	168.000	+18.000	-	-	-

Rezultă că reducerea cotei de impozitare generează un minus bugetar.

Pentru a echilibra pierderea de venit bugetar, pe seama reducerii ratei impunerii, baza de impozitare, de echilibrare devine:

$$Bc_{i1} = Bc_{i0} * c_{i0} / c_{i1} \quad (16)$$

$$Bc_{i1} * c_{i1} = Bc_{i0} * c_{i0} \quad (17)$$

Problema este dacă baza de calcul poate spori prin creșterea cifrei de afaceri cerută de consumatori sau prin reducerea evaziunii. Dar ce se întâmplă dacă producătorul nu este un evazionist sau cu o evaziune nesemnificativă? Evident că pe termen scurt, păgubit este bugetul, este atinsă capacitatea acestuia de a finanța integral serviciile publice, proiectele și programele guvernamentale.

Dar cumpărătorul cum apare în această ecuație? Câștigă, pierde sau este neutru?

Cumpărătorul, cererea este opozabilă ofertei producătorului.

Prețul pieței este intersecția celor doi /două, producător – consumator, ofertă – cerere.

Problema este delicată. Bunurile fac parte din coșul zilnic. Oamenii au fost obișnuiți cu un preț. În cazul nostru, 10 lei pe unitatea de măsură. Ei știu că s-au redus impozitele la producător și că ar trebui ca acesta să își reducă prețul. Dar dacă există cumpărători obișnuiți cu vechiul preț, producătorul nu vede de ce l-ar reduce, când el urmărește creșterea profitului său.

Dacă însă ar urmări creșterea bunăstării și a celor din jur iar prin aceasta creșterea ratei continuității, datele problemei se schimbă.

În situația inițială producătorul rămânea cu o rată netă a profitului, în funcție de cost de:

$$r_n = r_0 - r_0 * c_{i0} = r_0 (1 - c_{i0}) \quad (18)$$

adică

$$r_n = 25\% - 25\% * 0,25 = 18,75\%$$

ceea ce corespunde unui profit net,

după impozitare de 150.000 lei.

$$\Pi_{N0} = K_0 [r_0(1 - c_{i0})] = V_0 [\eta_0 (1 - c_{i0})] \quad (19)$$

Unde

Π_{N0} = profitul net după impozitare

K_0 = costuri totale la t_0

V_0 = vânzări totale la t_0 (fără TVA)

Prin urmare:

$$\Pi_{N0} = 800.000 [0,25(1 - 0,25)] = 150.000 \text{ lei}$$

sau

$$\Pi_{N0} = 1.000.000 [0,20(1 - 0,25)] = 150.000 \text{ lei}$$

sau

$$\Pi_{N0} = \Pi_{i0} - Y_{i0} \quad (20)$$

$$\Pi_{N0} = \Pi_{i0} - \Pi_{i0} * c_{i0} = \Pi_{i0} (1 - c_{i0}) \quad (21)$$

$$\Pi_{N0} = 200.000 (1 - 0,25) = 150.000$$

lei

În situația reducerii ratei impunerii, producătorul rămâne cu un profit mai mare, nu datorită eforturilor sale ci datorită politicii bugetare și implicit a celei fiscale:

$$\Pi_{N1} = 150.000 + 18.000 = 168.000 \text{ lei sau}$$

$$\Pi_{N1} = 200.000 - 32.000 = 168.000 \text{ lei}$$

Rata profitului net în funcție de costuri ajunge la:

$$r_{n1} = 168.000 * 100 / 800.000 = 21\% \text{ și nu } 18,75\%$$

Prin urmare, o creștere a ratei nete de la 18,75% la 21%, adică un spor de 2,25% fără efortul producătorului.

Dacă are în vedere și responsabilitățile sociale ale companiei, atunci producătorul ar putea reduce prețul, de așa manieră, încât să nu îi fie afectat profitul net, ca sursă a prosperității companiei.

Pentru a rămâne cu aceeași rată netă de profit sau cu același profit net, prețul ar putea include un profit impozabil de:

$$\Pi_{i1} = \Pi_{N0} / (1 - c_{i1}) \quad (22)$$

$$\Pi_{i1} = 150.000 / (1 - 0,16) = 178.571$$

lei

Noul preț devine:

$$\frac{V_1}{q_1} = \frac{K_0 + \pi_{i1}}{q_1} \quad (23)$$

$$\frac{978.571}{100.000} =$$

$$(800.000 + 178.571) / 100.000 = 9,79 \text{ lei}$$

sau

$$p_1 = k_0 + \Pi_{N0} / [q_0 (1 - c_{i1})] \quad (24)$$

$$p_1 = 8 + 150.000 / 100.000 * (1 - 0,16) = 9,79 \text{ lei}$$

Reducerea cotei de la 25% la 16%, adică o reducere de 9%, ceea ce înseamnă, față de rata inițială, 36%, conduce la o reducere a prețului de la 10 lei la 9,79 lei, adică o reducere cu 2,1%.

Etica în afaceri și moralitatea lor cer ca avantajul dobândit de producător să se răsfrângă și asupra celorlalți.

În privința taxei pe valoarea adăugată efectul este direct. Reducerea cotei, reduce prețul (incluzând și TVA):

$$V_{TVA} = V (1 + c_i) \quad (25)$$

V_{TVA} = vânzări incluzând TVA

V = vânzări fără TVA

TVA = taxa pe valoarea adăugată

În loc de vânzări, folosim prețul:

$$p_{0TVA} = p (1 + c_i) \quad (26)$$

$$p_{TVA} = 10 (1 + 0,19) = 11,90 \text{ lei}$$

În cazul reducerii ratei de impunere:

$$p_{TVA1} = 10 (1 + 0,09) = 10,90 \text{ lei}$$

Se înregistrează o reducere de 1,00 lei care, față de prețul inițial, înseamnă o reducere de 8,40% a prețului, în situația reducerii ratei cu 52,63%.

Dacă se conjugă și cu reducerea prețului, ca bază de calcul a TVA, atunci prețul poate fi:

$$p_{TVA} = 9,79 (1 + 0,09) = 10,67 \text{ lei}$$

conducând la o reducere de 1,23 lei pe unitate, adică de 10,34% față de 8,40% din situația precedentă.

Respectarea principiilor de etică și moralitate în afaceri, dublată de aplicarea lor sunt de natură să îmbunătățească climatul fiscal, prin efectele pozitive ce le poate antrena.

Acest lucru este valabil întregului lanț prin care circulă bunul, serviciul: de la producător la consumatorul final.

A rămâne prizonierii ideii: „cum să-i păcălim pe ceilalți?” înseamnă condamnarea sigură a principiului continuității afacerii, a încălcării eticii, respectiv a unor principii fundamentale de comportament:

R1- respectul pentru sine

R2 – respect pentru ceilalți

R3 – responsabilitatea faptelor proprii.

4. Concluzii

În lucrarea prezentă am căutat să redăm unele efecte generate de modificarea cotei de impozitare, fără a

lua în ecuație factorul timp, efectele investirii câștigurilor în sporul masei impozabile ori creșterea indirectă a veniturilor consumatorilor finali, care influențează asupra sporirii ofertei și implicit a materiei impozabile, respectiv a bazei de calcul.

Demonstrațiile nu au parcurs întregul traseu de la fabricare, la detailist și în final la consumator (gospodării, populație). Însă principiile rămân, privind marjele, adaosurile brute și nete practicate în lanț.

O cercetare empirică atentă rămâne însă deschisă.